

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOLALARNING HAR
TOMONLAMA RIVOJLANISHIDA FAOLIYAT MARKAZLARINING ROLI

To'raqulova Malohat

Guliston davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Jo'rayeva Yulduz

Guliston davlat pedagogika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10572194>

Annotatsiya. Mamlakatimizda ta'lim tizimiga davlat siyosati darajasida e'tibor qaratilmoqda. Shu boisdan ham amalga oshirilayotgan ishlarni pedagogik tahlil qilish, ta'limiy tarbiyaviy jarayonlarining samarali kechishini ta'minlash yuzaga keladi. Bu talablar pedagogika oliy o'quv yurtlarining maktabgacha ta'lim yo'nalishida bo'yicha malakali kadrlar tayyorlashga ham taluqli bo'lib, bu ixtisoslik bo'yicha tayyorlangan mutaxassislar faoliyat markazlarida o'z yangiliklari bilan faol bo'lishlari shart. Pedagog bolalarga rivojlanish markazlarida faoliyatni tanlash imkoniyatini berish, bunda bolalar tabiat haqida bilimlarini mustaqil ravishda egallashi, ko'nikma va qobiliyatlarini rivojlantirish, bolada qiziquvchanlik, tadqiqot jarayonlariga qo'shilish imkoniyatini beradi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, pedagog, faoliyat, texnologiya, malaka, rivojlanish, zamonaviy.

THE ROLE OF ACTIVITY CENTERS IN THE COMPREHENSIVE
DEVELOPMENT OF CHILDREN IN PRESCHOOL EDUCATIONAL
ORGANIZATIONS

Abstract. In our country, attention is paid to the education system at the level of Public Policy. Therefore, pedagogical analysis of the work carried out, ensuring the effective course of educational educational processes occurs. These requirements are also taluqli for the training of qualified personnel in the direction of preschool education of pedagogical higher educational institutions, and specialists trained in this specialty are obliged to be active with their innovations in activity centers. The educator gives children the opportunity to choose activities in development centers, in which children independently acquire their knowledge of nature, develop skills and abilities, curiosity in the child, join research processes.

Keywords: preschool education, educator, activity, technology, qualification, development, modern.

РОЛЬ ЦЕНТРОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВО ВСЕСТОРОННЕМ РАЗВИТИИ
ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

***Аннотация.** В нашей стране системе образования уделяется внимание на уровне государственной политики. Поэтому происходит педагогический анализ проводимой работы, обеспечение эффективного протекания учебно-воспитательных процессов. Эти требования касаются и подготовки квалифицированных кадров по направлению дошкольного образования педагогических вузов, специалисты, подготовленные по данной специальности, обязаны активно внедрять свои инновации в центрах деятельности.*

Педагог предоставляет детям возможность выбора деятельности в развивающих центрах, позволяя детям самостоятельно приобретать знания о природе, развивать навыки и умения, проявлять любознательность у ребенка, включаться в исследовательские процессы.

***Ключевые слова:** дошкольное образование, педагог, деятельность, технология, квалификация, развитие, современность.*

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlari bola rivojlanishi uchun ahamiyatli soha va jihatlarda o'z o'rni, hissiy amaliy tajriba egallaydigan joydir. Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim tarbiya berish, ularni barkamol, sog'lom, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash biz pedagoglarning vazifamiz ekanligini yaxshi bilamiz. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida markazlar faoliyatini yuqori saviyada tashkil etish va uning samaradorligini yanada takomillashtirish maqsadida tarbiyachi mashg'ulot uchun berilgan vaqtdan unumli foydalanishi zarur.

Mashg'ulotlarni markazlarda turli zamonaviy texnologiyalardan foydalangan holda tashkil etishi, yangicha usul va metodlardan foydalanib mashg'ulotlar o'tishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Tarbiyachi rivojlanish markazlarida bolaning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda tashkil etishi lozim. Shuningdek tarbiyachi bir xil yoshdagi bolalarning qiziqishlari va qobiliyatlaridagi farqlarga e'tibor bilan munosabat bildirishini mutaxassislar alohida ta'kidlashadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida quyidagi rivojlanish markazlari faoliyatida ilk qadam o'quv dasturiga muvofiq faoliyat yuritilishi nazarda tutilgan. Qurish va konstruksiyalash markazi, syujetli rolli o'yinlar va sahnalashtirish markazi, til va nutq markazi, ilm fan va tabiat markazi, san'at markazi. Shu o'rinda Maria Montessorining bolalarni erkin hamda faol ruhda tarbiyalagan tajribalaridan misollar keltiramiz. Montessori maktabi sinf xonasidan partalar olib tashlangan. Ular nafaqat vosita faoliyatini, balki bolaning kognitiv qobiliyatlarini ham cheklaydi, deb ishonilgan. Stollar o'rniga yorug'lik stollari va gilamchalar qo'yiladi, ulardan maqsad bola o'z xohishiga ko'ra xonaning istalgan burchagiga o'tishi bo'lgan. Bir guruhda bir vaqtning o'zida 20

dan 40 tagacha bola bo'lishi mumkin va har bir bola o'z rejasiga muvofiq individual ishlaydi.

Voyaga etgan odamning vazifasi unga o'zining individualligini anglashga yordam berishdir. Montessori tomonidan qabul qilingan zonalar va ularning faoliyati haqida ko'rib chiqamiz.

Birinchi zona amaliy hayot- bunda bola o'ziga va boshqalarga xizmat qilishni o'rganadi.

Bu erda bolajonlar narsalarni yuvishlari va ularni issiq dazmol bilan dazmollashi, o'tkir pichoq bilan salat uchun sabzavotlarni kesishi, tugmachani tikishlari va hokazolarni qilishlari mumkin bo'lgan.

Ikkinchi zona ijtimoiy-hissiy rivojlanish- bola ob'ektlarni ma'lum xususiyatlarga ko'ra farqlashni o'rganadi. Bu yerda teginish hissi, ko'rish, eshitish va hidni rivojlantiradigan materiallar mavjud.

Uchinchi zona matematik miqdor tushunchasi va uning belgi bilan bog'lanishini o'zlashtirishga, matematik amallarni bajarishni o'rganishga yordam beradigan materiallar mavjud.

To'rtinchi zona til zonasi- bolalar M. Montessorining usullaridan foydalanib o'qish va yozishni o'rganadilar. Uning maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'qish emas, balki yozish ustuvorligi haqidagi bayonoti haqiqiy inqilobga aylandi.

Beshinchi zona kosmik zonasi- bola atrofidagi dunyo, hodisalar va narsalarning o'zaro aloqalari va o'zaro ta'siri, turli xalqlarning tarixi va madaniyati haqida birinchi tasavvurga ega bo'lishi mumkin bo'ladi. M. Montessori usulining mazmuni - bolani o'z-o'zini o'rganish, o'z-o'zini tarbiyalash va o'z o'zini rivojlantirishga undashdir. Bizdagi markazlarda faoliyat yuritganda bolajonlar o'z-o'zini tarbiyalaydilar.

O'z-o'zini tuzatuvchi materiallar bolaning manfaatlarini qamrab oladi.

Tarbiyachilar rivojlanish markazlarida bolaning yordamchisi vazifasini bajaradilar.

Maktabgacha ta'lim sohasida ta'limni sifatli tashkil etish uchun maktabgacha ta'lim sohasini kadrlar bilan ta'minlashga talab ortib bormoqda. Markazlarda bolalar bilan o'yin orqali ishlash muhim ahamiyat kasb etadi. Buning uchun biz tarbiyachi pedagoglar markazlarni bolajonlarga jihozlab, barcha sharoitlarni yaratib berishimiz lozim.

Masalan: Til va nutq markazi bunda to'rtburchak shaklidagi qutidan akvariumyasab olib ichiga baliqcha shakllarini solamiz. Har bir baliqcha ustida rasmlar va bolajonlar bu rasmlar ishtirokida hikoyalar tuzishadi yoki she'r aytadi. Qurish yasash va matematika markazi: bunda bolalar geometrik shakllardan lego va konstrukturalardan foydalanadilar shu bilan bolalar qurish, yasash, hisob, sanoqnio'rganadilar.

San'at markazi: Bu markaz bolajonlarimizning sevimli markazi hisoblanadi. Chunki bolalar

rasmlar chizib o'zlari xohlagan narsalarni yasab erkin faoliyat olib borishadi. Masalan: Bayroq mavzusidagi mashg'ulotimiz uchun markazlarda bayroq rasmini chizamiz, qani kim qanday bayroqni o'z rasmlarida aksettiradi deyiladi. Bolajonlardan esa kimdir hilpirab turgan bayroqni kimdir bino ustiga o'rnatilgan bayroqni, kimdir askar ushlab turgan bayroqni chizishadi. Bu bilan bola bayroq haqida tasavvurga va erkin fikrlashga o'rganadi. Fan va tabiat markazi. Tabiat bag'rida yoki xonadagi tabiat markazida mashg'ulot o'tsa bo'ladi. Bu markazda tarbiyachi har xil tajribalar ham o'tkazsa bo'ladi. Masalan: Kamalakni aks ettiramiz. Buning uchun bir martalik qog'oz va rangli bayroqlar kerak bo'ladi. Qog'ozni ketma ketlikda xar hil ranglarga bo'yaymiz va uni suvga solamiz, shunda ranglar birlashib tepaga bo'yaladi va kamalak hosil bo'ladi.

Bunday tajribadan bolalar juda ham zavqlanadilar va o'zlari bajarib ajoyib tabiiat manzarasidan quv naydilar. Syujetli va rolli markaz. Bu markaz bolajonlarining eng sevimli markazlaridan biri hisoblanadi, chunki bolajonlar bu markazda ertaklartinglab, o'zlari yoqtirgan qahramonlariga taqlid qilishadi va o'zlari uning rolini bajaradilar. Kimdir quyoncha, kimdir Zumrad, kimdir kenja Botir rolini o'ynashni istaydilar. Bunda bolaning nutqi, jismoniy harakatlari, tasavvuri, xotirasi va bir qancha bilish jarayonlari rivojlanadi.

Xulosa qilib aytganda, bolalar ongini rivojlantirishda asosiy faoliyat turi o'yin hisoblanadi.

O'yin orqali o'rgatilgan mashg'ulotlar bola xotirasida tez va mustahkam saqlanadi. Shu bilan birga bolajonlar mashg'ulot orqali har bir kunini, har soatini qiziqarli va maroqli o'tkazadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning bilishlarini, qiziqishlarini rivojlantirib har tomonlama komil va barkamol etib tarbiyalash biz tarbiyachilarning ustuvor vazifamiz burchimiz sanaladi.

REFERENCES

1. Montessori M. Ilmiy pedagogika usuli. M.: AST. 2010. 26 b. Atashkina N.V.
2. Individual mutaxassis sifatida zamonaviy mutaxassisni tarbiyalash vizuallik // Bugungi kunda oliy ta'lim. 2007 yil. № 7. 78-bet.

3. Peregudov F.I. Uzluksiz ta'lim: muammolar va istiqbollar tivs. Mintaqada uzluksiz ta'lim tizimi. Saransk. 1993. 13 b.
4. Montessori M. Ijtimoiy va axloqiy tarbiya. So'rilgan bolaning aqli. M. "Ko'ngillilar" xayriya fondi. 2009. 83 b.
5. Ilk qadam davlat o'quv dasturi T-2022 y.
6. Ilhomovna, M. S. (2021). Eco-friendly environment-the foundation of a healthy generation. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(6), 892-895.
7. Musurmonova, S. I. (2021). THE ROLE OF PARENTS IN ENVIRONMENTAL EDUCATION FOR SMALL CHILDREN. In НАУКА И СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 104-106).
8. Tovbayevna, M. N., & Nosirova, M. (2021). Methods Of Organizing Geography Lessons For Childrenpeople With Disabilities Inclusive Education. *JournalNX*, 7(03), 187-190.
9. Khudayberdievich, R. B., Tavbaevna, M. N., Muratovna, N. S., Djumanovna, T. M., & Kurbanovna, T. R. (2019). Educating research approach in future teachers. *Journal of Critical Reviews*, 7(4), 2020.
10. Ilhomovna, M. S. (2022). SIGNIFICANCE AND ROLE OF PEDAGOGICAL CREATIVITY.
11. Rozimatov, J. (2023). ENHANCING THE METHODOLOGY FOR UTILIZING DIGITAL EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AMONG FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS (USING NATURAL SCIENCE AS AN EXAMPLE). *Евразийский журнал академических исследований*, 3(12 Part 2), 11-13.
12. Ravshan, A., Sirojiddin, G., Azamat, Z., & Gulizahro, T. (2023). DEVELOPING EFFECTIVE APPROACHES TO THE USE OF MODERN INFORMATION TECHNOLOGY IN EDUCATION. *Horizon: Journal of Humanity and Artificial Intelligence*, 2(6), 53-55.